

Guia de Bones Pràctiques de RSE i Custòdia del Territori

Amb la col·laboració de:

L'edició d'aquesta guia ha estat possible gràcies a:

MEDIA RESPONSABLE®

L'editorial especialitzada en Responsabilitat i Sostenibilitat

Índex

Cartes de presentació

Francesc Giró, president de la Xarxa de Custòdia del Territori

Ana Leiva, directora de Fundación Biodiversidad

- 1** La Xarxa de Custòdia del Territori (xct)
- 2** La Responsabilitat Social Empresarial (RSE) i la Custòdia del Territori
- 3** Empreses d'acord amb la terra (fòrmules de col·laboració)
 - 3.1 Les Reserves Naturals d'Empresa
- 4** Bones pràctiques de RSE i Custòdia del Territori
- 5** Empreses i xct: una aliança fructífera

Durant la darrera dècada s'ha fet palesa la preocupació de moltes empreses pel medi ambient i en concret per la biodiversitat. Hem passat d'un escàs compliment de la llei, a un compliment generalitzat i més recentment, a la implantació de sistemes de gestió mediambiental a moltes empreses.

El darrer pas, que ha estat més important en els últims cinc anys, ha estat l'establiment de polítiques de responsabilitat social i ambiental a les empreses. Ja no n'hi ha prou amb fer les coses bé. Moltes empreses responsables, conscients dels problemes ambientals a nivell local i global, volen anar més enllà i contribuir d'alguna manera a conservar i regenerar el capital natural, que finalment és la base de la nostra activitat econòmica i benestar.

En aquest entorn, la Custòdia del Territori ofereix una oportunitat única per afavorir la col·laboració d'empreses i entitats de custòdia i de forma conjunta contribuir a la conservació i restauració del patrimoni natural i la biodiversitat.

Aquesta guia mostra una primera selecció d'experiències variades i exitoses de col·laboració entre el món empresarial i les entitats de custòdia. La **Xarxa de Custòdia del Territori**, com a organització de segon nivell, juga un rol clau en facilitar aquest apropament, en donar a conèixer les experiències i a fomentar la col·laboració. Confiem que aquesta guia serveixi d'inspiració per a moltes empreses i entitats de custòdia, per a què de forma conjunta, contribueixin a la millora de la nostra extraordinària natura.

Francesc Giró,
president de la Xarxa de Custòdia del Territori (xct)

Ens trobem davant un nou escenari: les empreses experimenten avui un canvi conceptual que incideix en les seves activitats i objectius. Els emprenedors ja no persegueixen únicament beneficis econòmics, perquè saben que l'èxit de les seves empreses està estretament vinculat a la seva inversió en nous valors i en rèdits menys tangibles.

La Custòdia del Territori neix amb una vocació d'acord i diàleg, amb la finalitat d'estendre la voluntat de conservar el patrimoni natural i la biodiversitat a actors que, en el passat, no han estat necessàriament compromesos amb aquesta tasca. Atenent a aquesta lògica, el moviment de la custòdia ha treballat i treballa per l'establiment d'aliances estratègiques entre diferents agents per a assolir objectius que, per l'exigència de recursos i metodologies d'aplicació, resulten difícilment assolibles per un únic agent.

Des de la Fundació Biodiversidad creiem que aquest nou paradigma empresarial està propiciant un marc idoni per a la col·laboració entre les empreses i la **Custòdia del Territori**. Entitats com la **Xarxa de Custòdia del Territori** han sabut identificar aquesta oportunitat. És per aquest motiu que la Xarxa s'ocupa d'impulsar aquest tipus de processos, difonent tant la naturalesa d'aquesta estratègia de conservació en l'àmbit empresarial, com el treball que desenvolupen les entitats de custòdia. Al mateix temps, es generen vies concretes de treball conjunt.

Iniciatives com el **Dossier de Projectes de Custòdia del Territori** o el projecte 'Empreses d'acord amb la Terra', pels quals la Fundació ha apostat fermament, estan servant per a materialitzar aquestes missions, impulsant la participació de les empreses en la **Custòdia del Territori** com part de la seva Responsabilitat Social Corporativa.

La Responsabilitat Social Corporativa i la **Custòdia del Territori** comparteixen trets comuns com la responsabilitat (bé del sector econòmic, bé perquè els propietaris i usuaris facin un bon ús de la terra i els seus recursos), la voluntariat, el diàleg i l'aproximació amb els agents implicats. I això, sense dubtes, augura un bon futur a aquest agermanament entre empreses i entitats de custòdia.

Des de la Fundación Biodiversidad confiem que l'evolució d'aquest escenari segueixi sent fructífera per a ambdues parts i esperem poder seguir acompanyant al moviment de la **Custòdia del Territori** en aquest procés.

Ana Leiva,
directora de la Fundación

Xarxa de Custòdia del Territori

1

La **Xarxa de Custòdia del Territori (xct)** és una organització sense ànim de lucre (ONL), fundada el 2003, que té com a missió impulsar la **Custòdia del Territori** a Catalunya i les Illes Balears com estratègia de conservació i gestió responsable del territori i de la seva biodiversitat. Amb aquest objectiu estableix **aliances amb entitats de custòdia, institucions, empreses, i persones**. L'octubre de 2006 va ser declarada Entitat d'Utilitat Pública i forma part de la *Guia de la Transparència i les Bones Pràctiques de les ONG* de **Fundación Lealtad**.

La **Custòdia del Territori (CT)** consisteix en persones i organitzacions que tenen cura de la terra, fonamentant-se en els conceptes de:

- ▶ Respecte vers el territori que habitem i fem ús
- ▶ Consciència social
- ▶ Convicció
- ▶ Sentit d'identitat amb el territori

Alguns dels punts forts de la Custòdia del Territori són el següents:

- ▶ La voluntarietat diferencia la CT dels mètodes més clàssics de conservació per mitjà d'espais protegits públics (estatal, regional o local).
- ▶ És una filosofia i una estratègia innovadora de conservació del patrimoni natural, cultural i paisatgístic del territori.
- ▶ La CT es basa en la participació directa i activa de les persones en la conservació del seu territori.
- ▶ Les formes d'acord són molt variades. Inclouen l'educació, adquisició de drets reals o servituds, contractes privats, arrendaments, o propietat plena (ja sigui per donació o compra) i moltes altres variants.

La **Xarxa de Custòdia del Territori** està formada per més de 150 organitzacions, de les quals 68 són entitats de custòdia (organitzacions públiques o privades, sense afany de lucre, que participen activament en la conservació del territori).

Aquestes entitats de custòdia arriben a acords amb propietaris del territori a través dels quals es fixen principis voluntaris de gestió i conservació de la natura, el paisatge i el patrimoni. Segons dades del IV Intentari de 2009 hi ha registrats 629 acords de custòdia a Catalunya i Balears, que abasteixen una superfície de 211.337 hectàrees.

Als acords de custòdia, plasmats en un document sobre el qual es formalitza la voluntat de conservar, es poden sumar ciutadans, administracions públiques i empreses.

Les principals línees d'actuació de Xarxa de Custòdia al Territori són:

DIFUSIÓ CIUTADANA

INFORMACIÓ TÈCNICA

FORMACIÓ I CAPACITACIÓ

SUPORT I TREBALL EN XARXA

IMPULS SOCIAL

R+D PER A LA CUSTÒDIA

ÚLTIMES FITES ACONSEGUIDES PER LA XCT

La signatura amb la Generalitat de Catalunya d'un conveni de creació de la **Comissió de Desenvolupament de la Custòdia del Territori a Catalunya**, al marc de l'últim Congrés Mundial de la Conservació celebrat a Barcelona. Durant el 2009 ja s'ha posat en marxa aquesta comissió, formada per diferents departaments de la Generalitat. La presidència d'aquest òrgan recau en el Departament de Medi Ambient i la **Xarxa de Custòdia del Territori** és responsable de la secretaria. Actualment, a través d'un procés de participació, s'està treballant en un projecte de **Llei de la biodiversitat i el patrimoni natural de Catalunya**.

L'execució d'un **Pla per a la implicació ciutadana en la Custòdia del Territori**, del 2009 al 2013, per augmentar el coneixement i el suport social i ciutadà en la **Custòdia del Territori**. Aquest pla compta amb l'espai web www.viulaterra.cat, que ofereix fórmules diverses de col·laboració i participació en iniciatives de conservació del territori.

La **convocatòria d'ajudes**, concedides pel Departament de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya, per a la promoció i consolidació de la **Custòdia del Territori** a espais naturals de Catalunya. A aquestes ajudes poden accedir les entitats de custòdia.

LA CUSTÒDIA DEL TERRITORI A ESPANYA

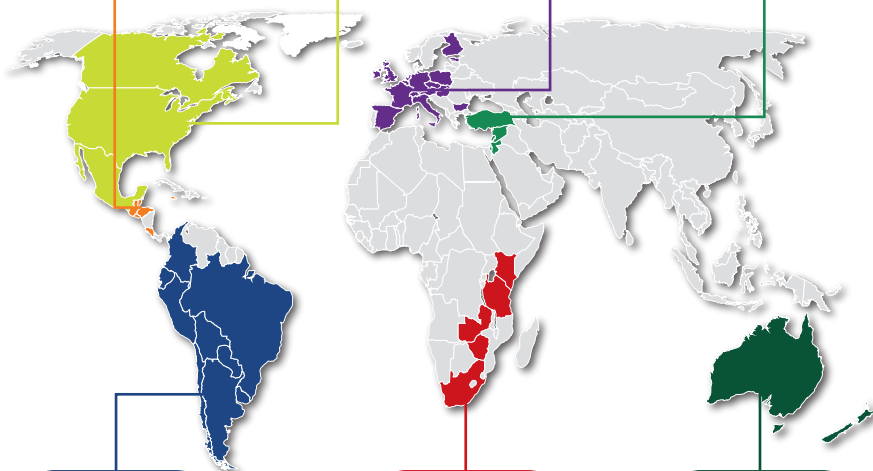
La **Custòdia de Territori** a Espanya té els seus orígens cap als anys 70, tot i que el seu desenvolupament real es dona a través de la creació de models de treball en xarxa de les entitats de **Custòdia del Territori**. La primera xarxa es va crear a Catalunya l'any 2003, seguida de la del País Valencià al 2005 a les Illes Balears i Andalusia al 2007 i al 2008 a Galícia. Així, està present pràcticament a totes les comunitats autònomes, menys Navarra i La Rioja.

LA CUSTÒDIA DEL TERRITORI AL MÓN

La filosofia de conservació i ordenació del territori present en la **Custòdia del Territori** té els seus orígens a Gran Bretanya i Amèrica del Nord a finals del segle XIX. Actualment s'està extenent a molts països del món.

Mostra d'això la tenim al passat Congrés Mundial de la Conservació de la Unió Internacional de Conservació de la Natura, celebrat a Barcelona el passat octubre 2008, durant el qual es va crear per primera vegada un grup de treball mundial sobre la **Custòdia del Territori**.

La Responsabilitat Social Empresarial (RSE) i la Custòdia del Territori

2

La **Responsabilitat Social Empresarial (RSE)** és un nou paradigma empresarial que ha guanyat terreny durant els últims anys, convertint-se en un concepte cada cop més familiar.

El *Llibre Verd* de la Unió Europea la defineix com “la integració voluntària de les preocupacions socials i ambientals en les seves operacions comercials i en les relacions amb els seus interlocutors”.

La RSE destaca la importància que les empreses assumeixin responsabilitats sobre les seves accions i es comprometin amb el seu entorn i amb els seus grups d'interès: treballadors, clients, proveïdors, ONG, etc.

La Custòdia del Territori representa una oportunitat de desenvolupament de la RSE, i el bon ús de la terra i de la seva biodiversitat es presenta com un àmbit innovador dintre d'aquest model de gestió empresarial.

La **RSE** i la **Custòdia del Territori** tenen característiques comunes com la **responsabilitat**, la **voluntarietat** i el **diàleg** i l'**aproximació** entre els agents.

També tenen una relació de benefici mutu:

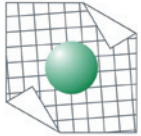
BENEFICIS

EMPRESSES

- ▶ Prestigi i reputació social
- ▶ Desenvolupament econòmic sostenible
- ▶ Valor afegit als seus productes i serveis
- ▶ Atreure empleats de primer nivell
- ▶ Oportunitats d'inversió social innovadora

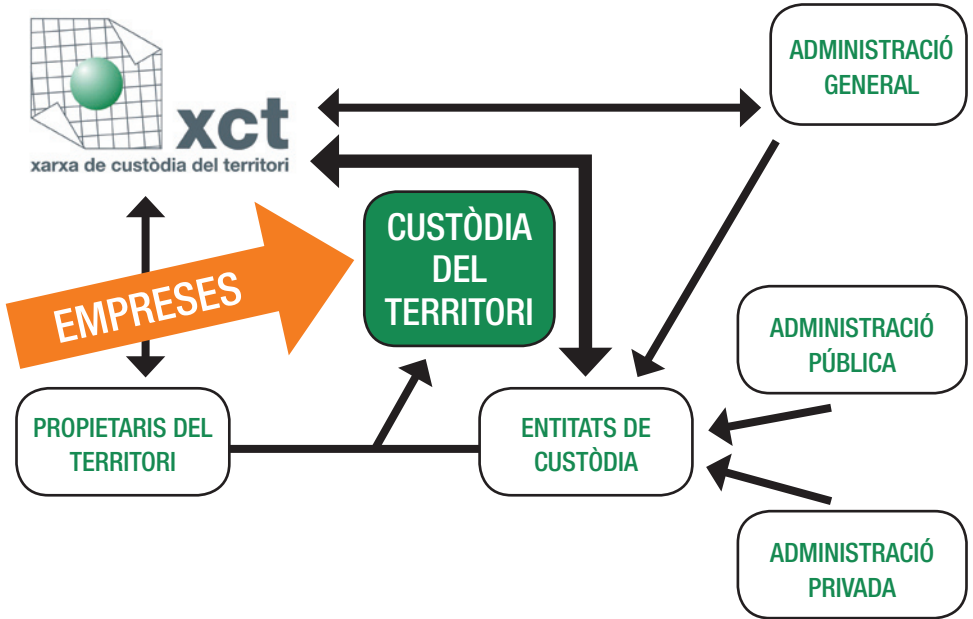
ENTITATS DE CUSTÒDIA

- ▶ Legitimitat
- ▶ Acompliment objectius de conservació
- ▶ Oportunitats de finançament, suport, ...
- ▶ Augment de la base social (socis, voluntaris)

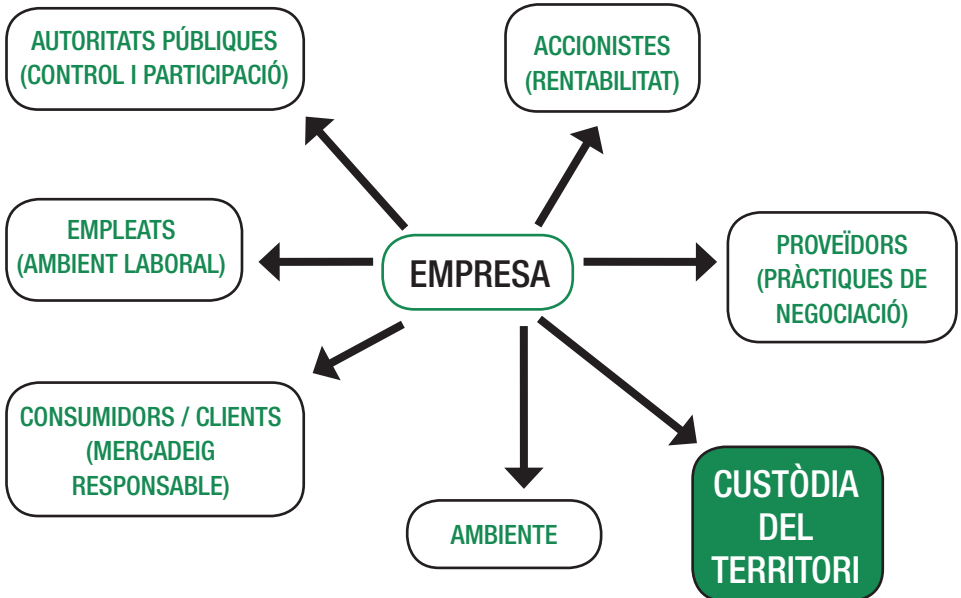

xarxa de custòdia del territori

xct

ESCENARI DE LA RSE

EN PRIMERA PERSONA

“Les empreses tenen clar que el medi ambient genera estratègies competitives, per això hi ha un alt compromís en sistemes de gestió ambiental interna (ISO 14001 i EMAS, ecoauditories, distintius de garantia qualitat ambiental, etc.). Tot i això, a Espanya hi ha un nivell baix d’iniciatives de RSE vinculades a la conservació del territori i la seva biodiversitat”.

“És important la participació en la **Custòdia del Territori** de tots els agents que hi formen part. L'empresa és el principal actor que utilitza el territori i els seus recursos. Per això, creiem que es clau la seva integració en la custòdia”.

Sandra Carrera, directora adjunta i responsable de captació de fons de la xct

“La **Custòdia del Territori** és un dels temes menys coneguts en el camp de la Responsabilitat Social i es pot convertir en una important font de sinèrgies entre empreses, administracions públiques, organitzacions de custòdia i també els mitjans de comunicació, per tal de buscar formes que vagin definint intangibles”.

“Tot i la crisi, crec que és interessant explorar i aprofundir en els reptes i oportunitats que suposa l'aplicació de la **Custòdia del Territori** dintre d'aquest nou paradigma empresarial conegut com RSC o RSE, que el que pretén és buscar un nou model de relació entre la empresa i la societat”

Marcos González, director general de MediaResponsable

“Per a què les empreses apostin de manera decidida per la **Custòdia del Territori** és absolutament cabdal que s'inclougi dintre de l'estratègia de Responsabilitat Social Empresarial. És una visió més a llarg termini del que és la pura filantropia. A vegades les aportacions purament econòmiques en aquest tipus de projecte es queden en això: un any participo, un altre any no. Si ho integrem en el dia a dia de la companyia, es garantirà aquesta continuïtat a llarg termini de la **Custòdia del Territori**”.

Sílvia Gil- Vernet, directora de sostenibilitat d'Esteve

“Hi ha diversos procediments de restauració dintre del sector dels àrids. Hi ha una restauració naturalista i una tendència de restauració humanitzadora, consistent en la creació de parcs i jardins. És una manera de tornar l'espai degradat a la societat”.

“El sector far un esforç important per reciclar. S'ha passat de revaloritzar 200.000 tones de runa a gairebé 2.000.000. Busquem maneres d'assessorament no només en temes de biodiversitat sinó també de reciclatge”.

Jaume Puig, gerent Gremi d'Àrids de Catalunya

El programa **'Empreses d'acord amb la terra'** de la xct té com objectiu promoure la col·laboració activa i voluntària d'empreses i institucions en iniciatives de **Custòdia del Territori**, per mitjà de la seva RSE.

Hi ha diverses maneres de convertir-se en 'empresa d'acord amb la terra':

- ▶ Fent-se **membre patrocinador de la xct** i contribuint a fer realitat la tasca diària d'una entitat que treballa en xarxa en benefici de la societat i la natura.
- ▶ Col·laborant en el **Dossier de Projectes de Custòdia (DPC)** de la xct. El DPC (www.dpcxct.org) permet participar en un ampli ventall de projectes de conservació responsable dels valors naturals, culturals i paisatgístics del territori: patrimoni històric, espècies amenaçades, valor paisatgístic, espais agraris, millora d'espais fluvials, custòdia marina, etc. La col·laboració de les empreses pot ser econòmica, material o en recursos humans.
- ▶ Creant **'Reserves Naturals d'Empresa'**: participació directa i activa en la protecció i el manteniment de la diversitat biològica i del paisatge, i amb l'assessorament de la xct.
- ▶ Organitzant actuacions de **voluntariat corporatiu** en indrets en custòdia.
- ▶ Invertint en el **Mercat de Custòdia**, que ofereix productes elaborats en finques on s'hi desenvolupa un acord de custòdia i, per tant, on hi ha una gestió de conservació del territori. També inclou serveis de lleure o aprenentatge.
- ▶ Oferint **assessorament** i suport empresarial en àmbits com la gestió, el màrqueting, la comunicació i el finançament a les entitats de custòdia.
- ▶ Promovent la **participació ciutadana** en la **Custòdia del Territori**. Per exemple, promoure des de l'empresa que els seus clients hi participin arrodonint les factures, com pot ser la de la llum o el gas.

EN PRIMERA PERSONA

“Penso que hem d'implicar a l'Administració en aquesta idea de fer participar a les empreses i, sobre tot, de fer Reserves Naturals d'Empreses. De fet la, **Llei d'Espais Naturals** vigent a Catalunya des de l'any 1995, en el seu article 27, diu ben clarament que els propietaris de terrenys poden ser promotors d'un parc i d'una reserva natural. Per tant, segons la legislació catalana, una empresa propietària podria tramitar en aquests moments l'establiment una reserva natural si ho volgués i si l'Administració així ho cregués oportú”.

Jordi Pietx, **director de xct**

RESERVES NATURALS D'EMPRESA

Durant la celebració del Congrés Mundial de Conservació de la Natura a l'octubre passat a Barcelona, la xct va saber de l'existència del *Libre Blanc sobre Reserves Naturals d'Empresa* (RNE), un document tècnic elaborat per WWF. Llavors va plantejar la possibilitat d'aplicar-ho a Catalunya.

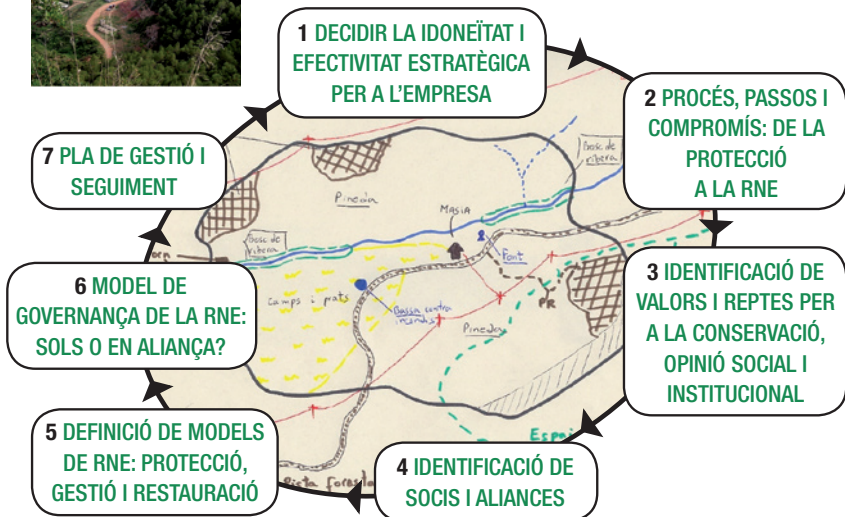
Quatre maneres de crear una **Reserva Natural d'Empresa**:

- ▶ Empreses propietàries que porten a terme una gestió directa de terres d'alt valor natural com a RNE.
- ▶ Empreses propietàries de terres d'alt valor natural que estableixen acords amb entitats de custòdia (amb o sense cessió total o parcial de la gestió).
- ▶ Empreses usuàries (no propietàries) i gestores de terres amb finalitats de conservació.
- ▶ Venda o donació de terres d'alt valor natural a entitats de custòdia (acord de custòdia amb transmissió de la propietat).

Perquè s'han de crear **Reserva Natural d'Empresa**:

- ▶ Motivació i ètica empresarial.
- ▶ Imatge i reputació pública: societat, clients, inversors...
- ▶ Requisit de participació en segells, certificats, declaracions d'impacte ambiental, programes públics...
- ▶ Mesures compensatòries de l'activitat empresarial (compensacions CO₂).
- ▶ Inversions empresarials en conservació de la biodiversitat.

PASSOS EN LA CREACIÓ DE RESERVES NATURALS D'EMPRESA

Bones pràctiques de RSE i Custòdia del Territori

INICIATIVA

ORGANITZACIÓ
LOCALITZACIÓ
PERÍODE
CONTEXT

RECUPERACIÓ D'HÀBITATS AQUÀTICS A LES CLOSES DE LA FONOLLERA

- ▶ Cruma i Nereo, preservador del medi marí
- ▶ Torroella de Mongrí (Girona)
- ▶ 2007-Actualitat
- ▶ Cruma, una empresa especialitzada en la protecció dels treballadors de laboratori, es va interessar durant el 2006 en la iniciativa 1% for the Planet, consistent en donar el 1% de les vendes de la companyia a organitzacions que treballen a favor del medi ambient. Finalment, a través de xct va destinar aquest 1% de la facturació de 2007 i 2008 al projecte de recuperació de les Closes de la Fonollera de la ONG Nereo, dedicada a la conservació d'espais marins litorals.

Les Closes de la Fonollera és una finca litoral d'alt valor natural. Hi ha un cinturó dunar, maresme amb salicòrnia i bosc de ribera de tamarius. L'existència d'estructures que impedeixen la inundació de la finca i el continu pas de vehicles per la zona dunar han provocat que l'estat de conservació d'aquest hàbitat no sigui l'idoni.

ACTUACIONS

- ▶ Al final de camí es construeix una passarel·la.
- ▶ S'instal·la una tanca per evitar que els cotxes accedeixin a la duna des del camí.
- ▶ Es fa un rètol. Queda pendent fer part de la retolació.
- ▶ S'inicia un procés d'estabilització i recuperació de la duna.
- ▶ Degut a un temporal de ponent la zona queda greument afectada.
- ▶ Nereo està analitzant amb l'Administració la manera de recuperar la duna.

EN PRIMERA PERSONA

▶ “Dintre de l’equip que forma l’empresa hi ha hagut molta complicitat, molta unió; s’ha generat una il·lusió i la gent se sent orgullosa. Això a mi és el que més m’omple”.

Àlex Canals, gerent de Cruma Material de Laboratori

▶ “El principal benefici que reporta a una entitat una col·laboració amb una empresa com aquesta, que no ho fa per màrqueting sinó perquè creu en la conservació, és la complicitat. Aquesta complicitat fa que per a nosaltres sigui molt més agraït rebre diners o ajudes d’una empresa com la seva que no rebre ajuda de l’Administració, que ja ens agrada i ho perseguim sempre. La relació és molt més dinàmica, hi ha més proximitat”.

Francesc Soley, director de l’Associació Nereo

INICIATIVA

PROMOCIÓ DEL TURISME DE NATURA A LA SERRA DEL MONTSEC

ORGANITZACIÓ LOCALITZACIÓ PERÍODE CONTEXT

- ▶ Hotel Terradets i Lo Trencalòs (Associació Naturalista del Pallars Jussà)
- ▶ Pantà de Terradets (LLeida)
- ▶ 2007-Actualitat
- ▶ L’Hotel Terradets, un establiment familiar, va detectar el turisme ornitològic com una oportunitat de negoci. Precisament, Lo Trencalòs, una entitat sense ànim de lucre que treballa per la conservació del medi natural al Pirineu i Prepirineu, estava plantejant fer un estudi de la població d’ocells de la zona. Així es va iniciar la col·laboració. Ambdues organitzacions han dut a terme un projecte per promoure el turisme de natura a la zona.

ACTUACIONS

- ▶ Durant tot un mes s’organitza una bicicletada popular sota el nom ‘Tarradets, mes ornitològic’. Es va convocar a la població de la zona per a donar-li pautes de com observar els ocells i el medi natural.
- ▶ Una altra activitat que també es fa durant aquest mes és un concurs de fotografia a la comarca del Pallars Jussà. El seu èxit fa que s’acabi fusionant amb el concurs de fotografia del consell comarcal, que durant 2009 incorpora la categoria d’imatges de natura.
- ▶ Es crea la primera estació d’anellament científic d’ocells a la comarca, situada a l’embassament de Cellers. Els resultats són molt positius. Es fa divulgació del món del ocells i de l’observació.
- ▶ Lo Trencalòs assessora a l’Hotel Terradets per a la creació d’un itinerari de natura al voltant de l’embassament que surt des del mateix allotjament. Aquest inclou panells explicatius sobre el món de les papallones, varies passarel·les, una zona de jocs infantils i dos miradors.

ACTUACIONS

- ▶ El 2008 s'organitza una segona campanya d'anellament amb resultats encara més importants.
- ▶ Arran de les diferents activitats que han anat promovent l'hotel i Lo Trenalòs es forma una xarxa de relacions amb altres empreses i administracions locals que dóna com a fruit la creació, al setembre del 2008, de l'estació biològica del Pallars Jussà, amb la idea d'emmarcar la promoció del turisme de natura, la recerca i la gestió d'espais fluvials o zones humides.

EN PRIMERA PERSONA

▶ “La col·laboració entre organitzacions privades i entitats sempre dóna més bon resultat i és molt més ràpida que amb els ajuntaments o amb els organismes públics”.

Xavier Boixadós, Hotel Terradets

▶ “Un projecte de divulgació dels valors del medi natural ha d'anar acompanyat de la creació d'ocupació i la generació d'activitat empresarial a la zona, si no és impossible que la gent d'un territori acabi demanant o consentint que aquest es conservi i pugui mantenir els seus valors naturals”.

Jordi Castelló, coordinador de Lo Trenalòs, Associació Naturista del Pallars Jussà

INICIATIVA

ORGANITZACIÓ LOCALITZACIÓ CONTEXT

ACTUACIONS

LA COL-LABORACIÓ A LLARG TERMINI ENTRE UNA CIMENTERA I UNA ENTITAT DE CUSTÒDIA

- ▶ Uniland i Acció natura
- ▶ Santa Margarida i els Monjos. Sitges (Espai Natural del Garraf)
- ▶ L'inici de col·laboració va ser casual, motivat per l'Ajuntament de Santa Margarida i els Monjos que volia millorar el riu. El projecte va ser assignat a Fundació Natura. Van iniciar converses amb la propietat de l'empresa cimentera i després es va estrènyer la relació també amb els operaris i els equips de medi ambient. A partir d'aquí es van anar desenvolupant varies línies i iniciatives de conservació de millora del medi.
- ▶ La primera actuació al voltant de la fàbrica de Santa Margarida i els Monjos va consistir en endreçar l'accés a la vora d'un tram del riu Foix, restaurant el bosc de ribera i creant un passeig a peu i a bicicleta.
- ▶ Hi va haver una segona actuació resultant de l'afectació d'una font natural arran d'una ampliació de la pedrera. Es construeix una nova font a un altre lloc i s'aprofita per millorar la massa forestal dels voltants, amb un alt risc d'incendi.
- ▶ Uniland volia fer alguna actuació coincidint amb el procés de certificació ISO 14001 de la seva planta de Vallcarca (Sitges). Van pensar en una zona del Parc Natural del Garraf en un estat de degradació molt important. Van començar a treballar per construir la primera àrea marina protegida mitjançant motllos de formigó, ajudant d'aquesta manera a reparar el fons marí. S'està a l'espera que arribi l'autorització.
- ▶ Acció natura millora el programa de protecció de l'àliga perdiguera, una espècie que està amenaçada al Garraf. Es crea una diversitat d'hàbitats per afavorir l'àguila i sobretot les seves preses.
- ▶ També s'intenta reintroduir la tortuga del Garraf.

Projecte de recuperació de la Font de Vallcarca

Projecte del Garraf, per la creació d'una àrea marina protegida i un escull artificial de formigó

EN PRIMERA PERSONA

“Hem après molt d'ells (d'Acció natura). Nosaltres tenim un impacte sobre la terra, d'on traiem el nostre producte. Participant en aquests projectes retornem una mica al medi ambient el que ens ha donat. Creiem que les empreses s'han d'involucrar en aquests tipus d'accions per al desenvolupament sostenible”.

Jordi Flores, director de Medi Ambient d'Uniland

“Intentem compartir amb les empreses valors i una part de la missió, que és garantia de poder treballar més be conjuntament. Preferim això que no pas aquestes accions puntuals que responen més a una urgència de màrqueting, l'oportunisme i les ganes de pintar-se una mica de verd. La veritat és que també hem tingut aquest tipus de col·laboració, però ens estimem col·laboracions a més llarg termini, encara que siguin menys importants”.

Francesc Giró, director d'Acció natura

INICIATIVA

ORGANITZACIÓ PERÍODE CONTEXT

ACTUACIONS

COL-LABORANT PER UNIR RIUS I PERSONES

- ▶ Aigües de Catalunya i l'Associació Hàbitats-Projecte Rius
- ▶ 2007-actualitat
- ▶ Ambdues organitzacions es troben perquè tenen un punt comú: treballen amb els rius. Coincideix que al 2007 es celebra el desè aniversari d'Aigües de Catalunya i d'Hàbitats-Projecte Rius, iniciant-se la col·laboració.
- ▶ L'associació proposa a Aigües de Catalunya desenvolupar un pla de voluntariat ambiental corporatiu, aprofitant aquestes tasques de portes en fora per formar als treballadors internament. L'objectiu per Aigües de Catalunya era que els seus treballadors sortissin una mica de la planta i coneguessin l'entorn natural dels rius junt amb les seves famílies.
- ▶ S'organitzen unes activitats formatives amb el títol 'Aigua i Sostenibilitat',

ACTUACIONS

fent tallers als treballadors sobre canvi climàtic, energia, consum, cicle de l'aigua, des d'una dimensió que fins el moment ells no coneixien.

- ▶ Els treballadors d'Aigües de Catalunya participen en la campanya 'Fem dissabte' de Projecte Rius, una acció de neteja simultània a diferents espais fluvials de Catalunya.

EN PRIMERA PERSONA

“Sabem que en el camp de les empreses hi ha molta crisi, però també en el de les entitats i creiem que la forma de sortir-ne és buscant fórmules imaginatives i no quedar-se aquí, perquè de feina n'hi ha molta. Encara que siguin col·laboracions petites, tota pedra fa camí”.

Roger Gili, **coordinador de l'Associació Hàbitats-Projecte Rius**

INICIATIVA

ORGANITZACIÓ
LOCALITZACIÓ
ACTUACIONS

ACCIONS DE PRESERVACIÓ AMBIENTAL A LA PEDRERA D'ÀRIDS GARCIA

- ▶ Àrids Garcia i Gremi d'Àrids de Catalunya
- ▶ Ctra. Cardedeu-Dosrius, Km. 6,5 (El Coll, LLinars del Vallès, Barcelona)
- ▶ Una part de la pedrera ja ha entrat en restauració i s'ha convertit en una zona verda.
- ▶ Van trobar a la pedrera un niu de duc i l'empresa es va posar en contacte amb una organització ornitològica del Vallès. Han elaborat conjuntament un programa de conservació del duc i l'àliga a la zona.

INICIATIVA

ORGANITZACIÓ
LOCALITZACIÓ
ACTUACIONS

PROJECTE DE L'ILLA DELS SALZES

- ▶ Esteve, Acció natura i Ajuntament de Celrà
- ▶ Illa del riu Ter situada a Celrà (Girona)
- ▶ Proximitat d'una planta d'Esteve.
- ▶ Prevenció i eliminació d'impactes existents, eliminant espècies vegetals invasores i evitant abocaments incontrolats.
- ▶ Plantació de diverses espècies de ribera i reforçament del talús del riu, amb mètodes de bioenginyeria per protegir una colònia de rius d'abellerols.
- ▶ Creació de dos miradors i senyalització dels elements naturals d'interès a partir de diversos faristols, formant un itinerari didàctic.
- ▶ Iniciatives escolars de conscienciació.
- ▶ Jornada de voluntariat amb l'equip humà de la planta propera en la que es va diagnosticar l'estat del riu. També es va convidar a les diferents persones que treballen a Celrà i a les seves famílies.

INICIATIVA

ORGANITZACIÓ
LOCALITZACIÓ
ACTUACIONS

SALTA PER SALVAR LA BIODIVERSITAT

- ▶ Multi Mall Management Spain, **Xarxa de Custòdia del Territori** i Fundació Emys
- ▶ Salt (Girona)
- ▶ L'empresa Multi Mall Management Spain organitza el 2008 conjuntament amb la xct una campanya de participació ciutadana per donar suport a un projecte de recuperació de l'hàbitat de la tortuga d'estany a Riudarenes gestionat per l'entitat de custòdia Fundació Emys gràcies a un acord de custòdia amb un propietari privat.
- ▶ Amb el lema 'Salta per salvar la biodiversitat', el centre comercial que l'empresa té a Salt (Girona) organitza un jumping gegant destinat als clients del centre amb l'objectiu de difondre el projecte i recollir les seves aportacions.

INICIATIVA

ORGANITZACIÓ LOCALITZACIÓ

ACTUACIONS

DIA DE LA COMUNITAT DE LEVI STRAUSS

- ▶ Levi Strauss, **Xarxa de Custòdia del Territori** i Consorci del PEIN de Gallecs
- ▶ Botigues de Levi Strauss a Catalunya i Espai d'Interès Natural de Gallecs (Barcelona)
- ▶ Levi Strauss celebra anualment el Dia de la Comunitat, una iniciativa internacional que té com objectiu involucrar als empleats de l'empresa en projectes socials i ambientals. Durant un dia els empleats de les seves botigues a Catalunya prioritzen la difusió de la custòdia i de la tasca de la xct a la venda de roba i complements de la marca.
- ▶ Els 70 empleats de les oficines de Levi Strauss a Catalunya participen en diverses activitats de voluntariat corporatiu en un espai en custòdia (Espai d'Interès Natural de Gallecs, Barcelona). Col·laboren en el manteniment i la recuperació d'alguns dels espais d'aquest parc.

Empreses i xct: una aliança fructífera

La **Custòdia del Territori** significa en essència 'persones que tenen cura de la terra'. Les "persones" i la "terra" són elements fonamentals d'aquesta filosofia de conservació del patrimoni natural, cultural i paisatgístic del territori.

A més, la **Custòdia del Territori** és un model de conservació basat en la voluntarietat, la corresponsabilitat i la coparticipació, on tots els agents socials i del territori hi juguen un paper important (entitats de custòdia, propietaris, administracions, empreses, ciutadania).

Amb aquesta premissa, la xct aposta des dels seus inicis per fomentar espais de trobada i intercanvi entre el col·lectiu de la **Custòdia del Territori** i el sector empresarial. Partint del concepte win-win-win, o compta de triple resultat, gràcies al qual les empreses, per una banda, la xct i les entitats de custòdia, per una altra, obtenen uns beneficis de la relació. I encara més, i com a beneficiari final, la biodiversitat i el patrimoni cultural del nostre territori.

Qualsevol empresa i institució, tant privada com pública, pot esdevenir una Empresa d'acord amb la terra: petites i mitjanes empreses, grans corporacions, autònoms, negocis familiars, etc.

La **Custòdia del Territori** es presenta per a les empreses com una oportunitat única d'invertir en el capital natural que representa el territori, oferint múltiples i diversos recursos i serveis. Aquesta inversió garanteix la viabilitat futura de l'empresa. I a més, permet mostrar el compromís de l'empresa en termes de Responsabilitat Social Empresarial.

Podem dir, per tant, que la **Custòdia del Territori** és una aposta en positiu pel futur del planeta en que poden participar molts sectors econòmics. I que estem davant d'una forma totalment nova de viure la conservació, amb un mercat d'oportunitats que l'aproxima al món dels negocis, les empreses i la inversió.

La Custòdia del Territori es presenta per a les empreses com una oportunitat única d'invertir en el capital natural que representa el territori

Fundación Biodiversidad

La **Fundación Biodiversidad** es una fundació pública del govern espanyol, adscrita al Ministerio de Medio Ambiente y Medio Rural y Marino. Treballa per a preservar el patrimoni natural i biodiversitat, dirigint la seva conservació a la generació de treball, riquesa i benestar en el conjunt de la societat, amb especial atenció al medi rural.

Per a això, la fundació col·labora amb entitats i institucions que conformen una àmplia xarxa en què participa el sector públic, la societat civil i el teixit empresarial.

La **Xarxa de Custòdia del Territori (xct)** és una organització sense ànim de lucre, constituïda formalment el març del 2003, fruit de la convergència de diverses organitzacions i persones que veuen la necessitat d'impulsar el desenvolupament i l'ús de la custòdia del territori al nostre país. L'octubre de 2006 és declarada d'Utilitat Pública (ordre INT/3558/2006 del 26 d'octubre).

La Custòdia del Territori entesa com a filosofia per a facilitar les iniciatives voluntàries de conservació de la natura, el paisatge i el patrimoni cultural en finques privades i municipals. Iniciatives en què una entitat de custòdia assessora al propietari per fer una gestió de la seva finca orientada a la conservació dels seus valors i recursos.

MEDIARESPONSABLE és l'editorial de referència especialitzada en la difusió i comunicació de la Responsabilitat i Sostenibilitat de les Empreses (RSE) i de tot tipus d'organitzacions.

Els nostres principals objectius són: informar i formar sobre la RSE de manera permanent, completa i contrastada; conscienciar i estendre la cultura de la responsabilitat i sostenibilitat en tot tipus d'organitzacions a través dels seus productes i serveis; compatibilitzar la rendibilitat empresarial amb uns criteris de gestió responsables i sostenibles; assolir l'orgull de pertinença i compromís de tot el seu equip i fomentar la pluralitat donant veu a tots els grups d'interès i actuant amb la màxima imparcialitat.

Queden rigorosament prohibits, sense l'autorització escrita dels titulars del *copyright*, sota les sancions establertes en les lleis, la reproducció total o parcial d'aquesta obra per qualsevol mitjà, medi o procediment, conegut, o per conèixer, compresos la reprografia i el tractament informàtic, i la distribució d'exemplars d'ella mitjançant lloguer o préstec públic.

Aquesta guia ha sigut impresa amb papers amb Programa de Reconeixement de Sistemes de Certificació Forestal.